

A Pequera, la vitrofania de Can Trinxeria, Cassà de la Selva (Fotomuntatge: **Sílvia Cañellas**). A la dreta, detall de Carlemany (Fotografia: **Antoni Vila i Delclòs**).

Una peça singular i les vidrieres “Art Nouveau” a can Nadal

La Vitrofania de Can Trinxeria

En una de les portes de l'edifici de Can Trinxeria (1897) de Cassà de la Selva es conserva una peça que hem de considerar única per la seva originalitat i bon estat de conservació: es tracta de l'ornamentació d'una porta vidrada realitzada fa més d'un segle i que és un dels pocs exemplars existents de la tècnica de la Vitrofania a tota Europa. És excepcional també pel seu estat de conservació ja que, si bé aquest no és òptim, és una de les peces d'aquesta tècnica que millor es conserven.

La peça ha estat posada en valor per l'equip que realitza l'Inventari dels Vitralls Catalans per encàrrec de l'IEC i la Generalitat de Catalunya. Va

ser la tècnica d'arxiu de l'Ajuntament de Cassà, Dolors Grau, conexeidora del patrimoni de la població, qui va mostrar la peça als especialistes en vitralls del Corpus Vitrearum que elaboren l'inventari. L'equip està format per les doctores en història de l'art Núria Gil i Sílvica Cañellas, el Sr. Antoni Vila i la historiadora de l'art Anna Vila.

La gran superfície ornamentada de Cassà correspon a l'accés d'un dels espais de la planta baixa i ens mostra dos cavallers galants amb els seus escuts d'armes sobre una superfície de motius geomètrics i cruciformes a la part central. La resta són motius decoratius i de lleons rampants. Seguint el gust estètic i artístic propi de finals

del segle XIX, tant les figures representades com els motius ornamentals es troben inscrits dins de l'estil Neogòtic.

La Vitrofania és una tècnica consistent en adherir sobre el vidre amb midó o adhesiu, un paper translúcid on es trobaven impreses a tot color les figures o motius ornamentals. Després s'aplicava vernís per donar-li més transparència. El client només havia de triar el motiu que volia per a les seves finestres. Aquests dibuixos impresos van tenir una àmplia difusió en l'ornamentació d'espais domèstics, sobretot a l'Anglaterra Victoriana. Aquesta tècnica ha estat estudiada a nivell internacional per Monika Adamczak (vegeu: <http://vidimus.org/issues/issue-92/feature/>) i Jasmine Allen.

Són peces que imiten el vitrall i, amb la seva translucidesa, permeten el pas de la llum, però que són força delicades i, en general, no han suportat bé el pas del temps, de manera que, la que es conserva a Cassà és de les més completes que es coneixen.

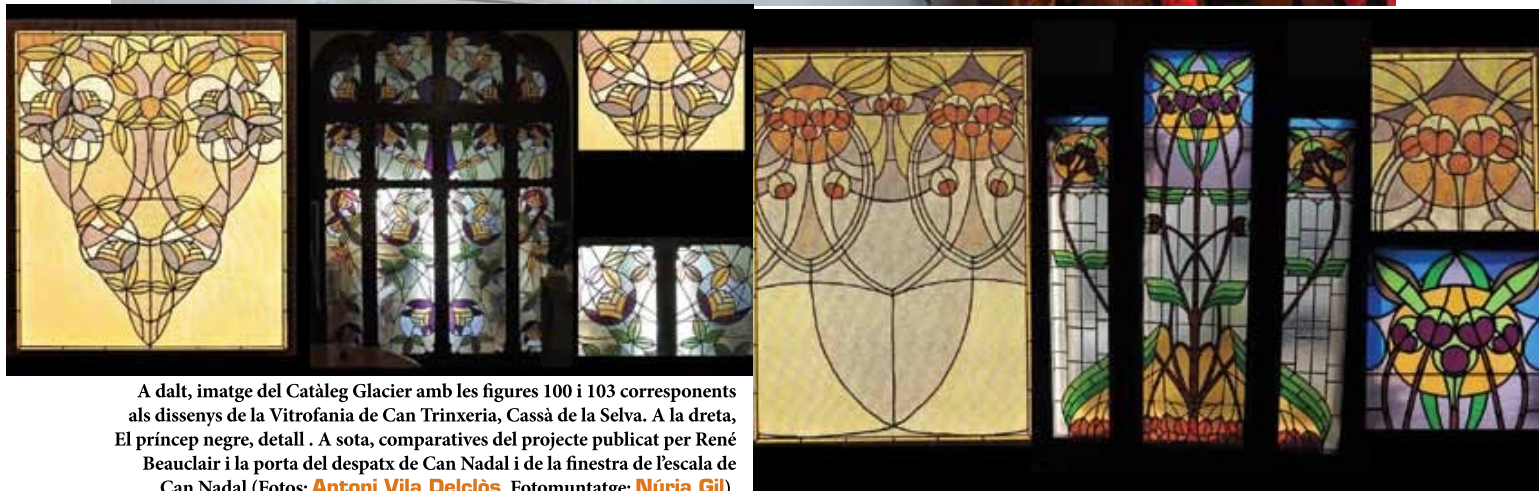
Els dibuixos dels dos cavallers provenen del catàleg de l'empresa “Glacier”, que es va encarregar de la comercialització d'aquesta tècnica. La patent estava registrada a nom de McCRAW STEVENSON & ORR, LTF a Belfast i Londres i tenia sucursal també a Nova York. Es conserven diverses versions del catàleg de l'empresa que es poden consultar a internet. Els catàlegs de 1900 i el de 1910 són idèntics i contenen els dissenys de les figures que es conserven a Cassà.

PINTURES P & C CASSÀ

669 434 544

carrer Verneda, núm. 25 - 17244 CASSÀ DE LA SELVA

Xavier Pla i Buscató

A dalt, imatge del Catàleg Glacier amb les figures 100 i 103 corresponents als dissenys de la Vitrofanía de Can Trinxeria, Cassà de la Selva. A la dreta, El príncep negre, detall. A sota, comparatives del projecte publicat per René Beaulclair i la porta del despatx de Can Nadal i de la finestra de l'escala de Can Nadal (Fotos: **Antoni Vila Delclòs**. Fotomuntatge: **Núria Gil**).

Existeix també una versió del catàleg en espanyol, que no està datada i no té any d'edició. La figura 100 del catàleg que, segons la inscripció d'aquest, correspon a Carlemany, i la 103, amb el nom de "Príncipe Negro", són les peces triades per Can Trinxeria.

Aquesta solució vistosa i exuberant pel seu cromatisme i rica decoració es reflecteix en una peça gairebé única que cal conservar i consolidar. Aquesta obra s'inscriu perfectament en el conjunt ornamental originari de la casa, amb elements de guix que simulen materials nobles com el sostre d'aquesta mateixa sala a manera d'un enteixinat de fusta amb bigues de ferro folrades de fusta de pi i decorades a la part inferior amb plaques de guix amb relleu imitant la fusta tallada, i mènsules elaborades amb peces de guix pintat que representen caps humans i d'animals. Es troben d'altres peces a la casa que imiten diferents materials, com els paraments de les xemeneies realitzades també amb guix pintat.

Cal advertir que a la mateixa casa es conserven també altres vidres plans dignes de menció: les finestres de vidres de colors en marc de fusta

del primer pis i de la torre de les agües i una gran porta incolora de vidre matisat amb petits dissenys geomètrics que es troba a la planta baixa.

Les vidrieres "Art Nouveau" de Can Nadal.

En el curs del mateix inventari s'han estudiat també les vidrieres de l'edifici de Can Nadal (1905), originalment un habitatge particular i seu actual d'algunes dependències de l'Ajuntament. La vitrallera Anna Santolària, del taller Can Pinyonaire de Girona i veïna de Cassà, va posar sobre avís a l'equip de l'inventari sobre l'existència de vitralls de principis de segle XX en l'edifici.

Les dues peces més interessants són una porta vidrada de la planta baixa i la finestra de l'escala; les dues fins ara d'autor desconegut. Contenen dissenys de base vegetal i floral de dibuix geomètric i simplificat.

Les comparacions amb altres obres i la recerca en catàlegs i repertoris d'època ha donat els seus fruits i s'han localitzat les mostres florals de partença en uns dissenys de l'arquitecte i decorador francès René Beaulclair que van ser publicats en

un repertori de vitralls alemany (J. HOFFMANN, Bunte Verglasungen. Stuttgart, 1904).

El ritme dinàmic i ascendent, les flors, reduïdes a cercles liles i verds, i els conjunts de fulles allargades que creen eixos horitzontals a mesura que s'alça la vista, denoten una originalitat i creativitat que fan pensar en un taller i un dissenyador de primera qualitat immersos dins l'Art Nouveau.

D'altra banda, i tenint en compte el fet que el taller Rigalt de Barcelona va utilitzar alguns dissenys de René Beaulclair, també reproduïts en aquest repertori alemany, per a algunes de les seves obres, podríem atribuir l'execució d'aquesta porta i de la finestra a aquest mateix taller de vidrieres. Es tracta d'un dels tallers de vitralleria més importants de la Catalunya de principis del segle XX, taller que va estar molt actiu per diverses poblacions de Girona durant les primeres dècades del segle passat. Aquesta empresa sobresurt per la gran qualitat tècnica i estilística de la seva producció.

Silvia Cañellas, Núria Gil, Dolors Grau, Anna Vila, Antoni Vila